

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยา (phenomenological study) เพื่อบรรยายประสบการณ์ภาวะเศร้าโศกจากการสูญเสียของมารดาที่มีทารกตายในครรภ์ ตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากสภาพความเป็นจริง โดยการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาเป็นวิธีการที่จะทำให้เข้าใจประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์ที่ลึกซึ้ง การให้ความหมายของการมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ เน้นข้อมูลด้านความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ วัฒนธรรมและความหมายซึ่งไม่อาจปรากฏออกมาเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นมารดาที่ได้รับการวินิจฉัยว่าทารกตายในครรภ์และรับไว้เพื่อคลอดในโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา เป็นมารดาที่มีเชื้อชาติไทย ไม่จำกัดอายุ วิธีการคัดเลือก ศาสนา การศึกษา รายได้ และลักษณะของครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เลือกกลุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นไว้ดังนี้

1. เป็นมารดาที่ได้รับการวินิจฉัยว่าทารกตายในครรภ์ คลอดบุตรที่อายุครรภ์ตั้งแต่ 28 สัปดาห์ขึ้นไป ในกรณีที่ไม่ทราบอายุครรภ์ ให้ใช้น้ำหนักตัวของเด็กมากกว่า 1,000 กรัมขึ้นไปเป็นตัวกำหนด (สุจิต เผ่าสวัสดิ์ และคณะ, 2538, หน้า 111)

2. เป็นมารดาที่ต้องการทารกและไม่มีภาวะผิดปกติทางจิตใจตั้งแต่ในระยะตั้งครรภ์
3. ยินดีและความพร้อมที่จะให้ข้อมูล

จำนวนผู้ให้ข้อมูลที่ศึกษาขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้จะต้องอ้อมตัวครอบคลุมเรื่องที่ต้องการจะศึกษา ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาจากมารดาผู้ให้ข้อมูลจำนวน 13 ราย แต่สามารถศึกษาข้อมูลจริงได้เพียง 10 รายและพบว่าข้อมูลอ้อมตัวโดยไม่มีข้อมูลใหม่เพิ่มขึ้นอีก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากผู้วิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพราะเป็นผู้กำหนดปัญหา การวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ ดังนั้นในการดำเนินการวิจัยจึงได้เตรียมความพร้อมดังนี้

1. การเตรียมพร้อมของผู้วิจัย ผู้วิจัยเป็นพยาบาลประจำการ ปฏิบัติงานในห้องคลอดมาเป็นเวลา 10 ปี ทำให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพยาบาลมารดาที่คลอดทารกตายในครรภ์ และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเตรียมตนเองให้มีความพร้อมสำหรับการดำเนินการวิจัยตั้งแต่ในระยะก่อนทำการวิจัยและระหว่างดำเนินการวิจัยดังนี้

1.1 ด้านระเบียบวิธีการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ในวิชาวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณลักษณะและได้นำมาทดลองฝึกปฏิบัติในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ของมารดาที่มีทารกตายในครรภ์ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากแนวคำถามที่สร้างขึ้น นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ในลักษณะการศึกษานำร่องกับมารดาจำนวน 2 ราย

1.2 ด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะเศร้าโศกจากการสูญเสียของมารดาที่มีบุตรตายในครรภ์ในประเด็นต่าง ๆ เพื่อเตรียมตัวผู้วิจัยให้มีความพร้อมในเนื้อหาสาระของประเด็นที่จะศึกษา

2. ด้านระบบบริการของสถานที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานอยู่ในห้องคลอดทำให้มีความเข้าใจในระบบบริการและลักษณะการทำงานเป็นอย่างดี รวมทั้งศึกษาดูการณ์สามัญ (ตึกหลังคลอด) ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกันตลอดเวลา การเก็บข้อมูลในห้องคลอดจะทำในรายที่ทราบผลการวินิจฉัยว่าบุตรตายในครรภ์ที่ห้องคลอด โดยมารดาเริ่มเข้าสู่ระยะคลอดจนถึงระยะภายหลังคลอด 2 ชั่วโมง ส่วนการเก็บข้อมูลในตึกหลังคลอดจะทำในรายที่ทราบผลการวินิจฉัยว่าบุตรตายในครรภ์ที่ตึกผู้ป่วยนอกและรับไว้เพื่อคลอด โดยมารดายังไม่เข้าสู่ระยะคลอดและในรายที่คลอดแล้ว เมื่อมารดาได้รับการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลก็จะทำการติดตามเยี่ยมที่บ้านในระยะ 1 เดือนหลังคลอด การสัมภาษณ์ระหว่างที่อยู่ในโรงพยาบาลและที่บ้านจะเน้นความเป็นสัดส่วนและป้องกันการถูกรบกวนระหว่างเก็บข้อมูล นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลยังสามารถเลือกสถานที่อื่นที่สะดวกในการให้สัมภาษณ์ได้

3. แนวคำถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 2 ส่วน (ดังรายละเอียดในภาคผนวก) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ได้แก่

3.1 แนวคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุของมารดา ศาสนา การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน ประวัติการตั้งครรภ์ได้แก่ ประวัติการฝากครรภ์

ทั้งหมด จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ จำนวนบุตร เพศของบุตร อายุครรภ์ วิธีการคลอด ข้อมูลเกี่ยวกับการคลอดครั้งนี้

3.2 แนวทางการสัมภาษณ์แบบลึก (in-depth interview guideline) ใช้สัมภาษณ์มารดาผู้เข้าร่วมวิจัย โดยผู้วิจัยสร้างแนวคำถาม จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาวะเศร้าโศกจากการสูญเสียของมารดาที่มีทารกตายในครรภ์โดยแบ่งเป็น ระยะก่อนที่จะทราบว่าทารกตาย ระยะทันทีที่ทราบว่าทารกตาย ระยะภายหลังคลอดทันที ระยะภายหลังคลอด 1 วัน และระยะภายใน 1 เดือนหลังคลอด ลักษณะคำถามที่สร้างขึ้นจะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบให้คำอธิบายที่กระชับชัดเจนเกี่ยวกับ ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกและสาเหตุของพฤติกรรมนั้น ลักษณะคำถามจะเป็นการตอบอย่างอิสระตามความเป็นจริง และตามความรู้สึกนึกคิดของผู้ถูกสัมภาษณ์ มีการตรวจสอบแนวคำถามกับอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแนวคำถามที่สร้างขึ้นไปศึกษานำร่อง เมื่อศึกษานำร่องเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำแนวคำถามที่ได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วยอาจารย์พยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการพยาบาลแม่และเด็ก 2 ท่านและอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญการวิจัยเชิงคุณภาพด้านปรากฏการณ์วิทยาจำนวน 1 ท่านตรวจสอบ แล้วนำแนวคำถามมาแก้ไขปรับปรุงก่อนจะนำไปใช้ศึกษาจริง

4. แนวทางการสังเกต (observation guideline) เป็นแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์แบบลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมของมารดาที่บุตรตายในครรภ์ ว่ามีความสอดคล้องกับภาวะเศร้าโศกที่เกิดขึ้นหรือไม่ ตลอดจนนำมาหาความสัมพันธ์กับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จนสามารถเห็นภาพของกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ โดยมีการกำหนดแนวทางการสังเกตดังนี้ ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมในครอบครัว สถานภาพ บทบาทหน้าที่และปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกอื่น ๆ ของมารดาในครอบครัว พฤติกรรมของมารดาที่เกี่ยวข้องกับภาวะเศร้าโศกประกอบด้วย พฤติกรรมทางด้านร่างกายและจิตใจ

5. การจัดทำ-จัดหาเครื่องมือประกอบอื่น ๆ ได้แก่ เทปบันทึกเสียง 1 เครื่องที่มีความคุ้นเคยและสะดวกในการใช้งาน, อุปกรณ์การบันทึกเทป เช่น ม้วนเทปเปล่า แบตเตอรี่, สมุดบันทึกที่สะดวกในการบันทึกและสะดวกในการพกพาเพื่อจดบันทึกภาคสนามเช่น บันทึก คำพูด สีนัย ท่าทาง พฤติกรรม

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้อาจส่งผลกระทบต่อมารดาทั้งด้านร่างกายและจิตสังคม เพราะในขณะที่ศึกษาวิจัยจำเป็นที่จะต้องเข้าไปพูดคุยซักถามในขณะที่มารดาผู้ให้ข้อมูลกำลังอยู่ในภาวะ

เศร้าโศกจากการสูญเสียบุตร อาจทำให้รู้สึกถูกคุกคามจากการสัมภาษณ์ รวมทั้งประเด็นคำถามที่เจาะลึกอาจจะกระทบต่อสภาพจิตใจ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงจรรยาบรรณของนักวิจัยและพหุวัฒนธรรม ผู้ให้ข้อมูล โดยการแนะนำตนเอง ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษา และบอกให้ทราบว่า การเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมวิจัยจะไม่มีผลต่อการรักษาใด ๆ ที่มารดาพึงได้รับ ผู้วิจัยจะอธิบายให้มารดาเข้าใจ ก่อนว่าการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ มารดาจะหยุดร่วมการวิจัยเมื่อใดก็ได้ ส่วนข้อมูลที่ได้ของแต่ละบุคคล จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ และการรายงานผลการวิจัยจะนำเสนอเป็นภาพรวม ดังนั้นจึงไม่มีใครสามารถระบุได้ว่าใครเป็นผู้ให้ข้อมูล ก่อนเข้าร่วมการวิจัยผู้วิจัยเปิดโอกาสให้มารดาซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ หลังจากนั้นผู้วิจัยใช้ใบพหุวัฒนธรรมผู้ป่วยตามเอกสารที่เตรียมไว้ ข้อมูลที่ได้ของแต่ละบุคคล จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ และการรายงานผลการวิจัยจะนำเสนอเป็นภาพรวม ดังนั้นจึงไม่มีใครสามารถระบุได้ว่าใครเป็นผู้ให้ข้อมูล (ในภาคผนวก) นอกจากนี้ในระหว่างการสัมภาษณ์หากพบว่ามารดามีภาวะเครียดจากข้อคำถาม ผู้วิจัยจะยุติข้อคำถามและให้การพยาบาลเพื่อประคับประคองจิตใจต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้จริยธรรมของผู้วิจัยเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยต้องปฏิบัติ คือซื่อสัตย์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวมตรงกับเหตุการณ์จริงและวิเคราะห์แปลความหมายข้อมูลได้ตรงกับสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลให้ความหมายไว้ รวมถึงการพหุวัฒนธรรมของผู้เข้าร่วมวิจัย โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย ยื่นเสนอต่อ ผู้อำนวยการโรงพยาบาล เพื่อขออนุมัติเก็บข้อมูลในการวิจัย
2. ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าตึกสูติกรรมสามัญ (ตึกหลังคลอด) และหัวหน้าห้องคลอด เพื่อแจ้งรายละเอียดในการทำวิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. การเก็บข้อมูลจะทำที่ห้องคลอด ตึกหลังคลอดและที่บ้าน สำหรับวิธีการในการสืบค้นผู้ให้ข้อมูลให้ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนด ผู้วิจัยจะให้พยาบาลที่ขึ้นปฏิบัติงานช่วยโทรแจ้งผู้วิจัยเมื่อพบมารดาที่คุณสมบัติตามที่กำหนด หลังจากทราบชื่อและได้รับข้อมูลอย่างคร่าว ๆ แล้วผู้วิจัยจะไปเยี่ยมและสร้างสัมพันธภาพ ณ ตึกที่มารดาผู้ให้ข้อมูลอยู่ โดยผู้วิจัยแนะนำตนเองบอกวัตถุประสงค์และขั้นตอนของการวิจัยให้ทราบ ขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ บันทึกแถบเสียง รวมทั้งขออนุญาตติดตามไปทำการสัมภาษณ์ที่บ้านในระยะ 1 เดือนภายหลังคลอด เมื่อมารดาพร้อมและยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยให้มารดาเซ็นชื่อในใบพหุวัฒนธรรมผู้ป่วยตามเอกสารที่เตรียมไว้

4. หลังจากนั้นผู้วิจัยจะติดตามเยี่ยมมารดาเพื่อสัมภาษณ์ และสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับภาวะเศร้าโศกตั้งแต่ก่อนที่จะทราบว่าทารกตายในครรภ์ เมื่อทราบว่าทารกตายในครรภ์ ในระยะรอคอย ระยะคลอด ระยะภายหลังคลอดขณะอยู่โรงพยาบาล และติดตามเยี่ยมบ้านในระยะภายหลังคลอด 1 เดือน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระยะรอคอย ผู้วิจัยติดตามเยี่ยมมารดาที่ตึกหลังคลอดในรายที่ได้รับการวินิจฉัยว่าทารกตายในครรภ์ที่ยังไม่เข้าสู่ระยะคลอดและรับไว้เพื่อคลอด เพื่อสร้างสัมพันธภาพ สัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรม

ระยะคลอด ผู้วิจัยติดตามเยี่ยมมารดาที่ห้องคลอดในระยะคลอดและระยะภายหลังคลอด 2 ชั่วโมง เพื่อสร้างสัมพันธภาพ สัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรม

ระยะภายหลังคลอดขณะอยู่โรงพยาบาล ผู้วิจัยติดตามเยี่ยมมารดาที่ตึกหลังคลอดเพื่อสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมเพิ่มเติม จนกว่ามารดาจะได้รับการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล

ระยะ 1 เดือนภายหลังคลอด ผู้วิจัยติดตามเยี่ยมบ้านเพื่อสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมเพิ่มเติมตามความเหมาะสม และบอกยุติการติดตามเยี่ยมสัมภาษณ์เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนเพียงพอ

5. ในการติดตามเยี่ยมมารดาเพื่อเก็บข้อมูลทุกครั้ง ผู้วิจัยใช้เทคนิคในการรวบรวมข้อมูลหลายวิธีดังนี้

5.1 การสัมภาษณ์ (interview) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการโดยสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ตามแนวคำถามที่สร้างขึ้นและบันทึกการสัมภาษณ์โดยใช้เทปบันทึกเสียง

5.2 การสังเกตแบบ ไม่มีส่วนร่วม (non-participation observation) โดยใช้แนวทางการสังเกตที่สร้างขึ้น จะกระทำร่วมไปพร้อมกับการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง เช่น สังเกตว่ามารดาผู้ให้ข้อมูลเกิดปฏิกิริยาอย่างไรบ้างขณะทำการสัมภาษณ์ สังเกตสิ่งแวดล้อมในขณะนั้น จากการสังเกตผู้วิจัยจะบันทึกส่วนสำคัญก่อนแล้วนำมาบันทึกรายละเอียดภายหลังจบการสัมภาษณ์ทุกครั้ง

5.3 การบันทึกภาคสนาม (field note) ผู้วิจัยใช้ทั้งวิธีการจดบันทึกและบันทึกเทป โดยการบันทึกเทปส่วนใหญ่จะเริ่มบันทึกเทปภายหลังจากรดาผู้ให้ข้อมูลคลอดแล้ว 1 วัน รวมทั้งจดบันทึกพฤติกรรมของมารดาผู้ให้ข้อมูลที่แสดงตามความเป็นจริงเช่น สีหน้า ท่าทาง ลักษณะการพูด น้ำเสียง โดยไม่ตีความ นอกจากนี้ยังบันทึกเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกหรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้วิจัยขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูลอีกด้วย

ถอดความการสัมภาษณ์

ภายหลังการเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง ผู้วิจัยทำการถอดความข้อมูลจากแถบเสียงเป็นภาษาเขียนด้วยตนเอง จากนั้นอ่านทวนซ้ำเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการถอดความและเพื่อสร้างความเข้าใจก่อนที่จะวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะกระทำทันทีภายหลังการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลจากการถอดเทปสัมภาษณ์และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม มาจัดทำแฟ้มข้อมูล (establishing field) ลงรหัสข้อมูล (sorting and coding) เพื่อวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ต่อไป ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลของโคไลซซี (Colaizzi, 1987, pp. 59-61 cited in Holloway & Wheeler, 1996, p. 125) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ถอดข้อความเทปการสัมภาษณ์ของมารดาผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน นำมาอ่านหลาย ๆ ครั้ง จัดแยกใจความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ภาวะเศร้าโศกของมารดาที่มีทารกตายในครรภ์ หากมีคำถามหรือข้อสงสัยเพิ่มเติม จะทำการสัมภาษณ์เมื่อติดตามเยี่ยมครั้งต่อไป
2. จัดกลุ่มความหมาย (meaning) เป็นหัวข้อ หมวดหมู่
3. ทำขั้นตอนในข้อ 1 และข้อ 2 ในข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปสัมภาษณ์ของแต่ละราย จากนั้นนำมารวบรวมและเลือกแต่หัวข้อที่พบได้บ่อย หัวข้อใหม่ที่จะถูกนำมาเพิ่มเติมจนไม่มีกลุ่มใหม่เกิดขึ้น
4. เขียนอธิบายรายละเอียดของปรากฏการณ์แต่ละหัวข้อให้ชัดเจน โดยตัดข้อมูลส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องทิ้งไปผลที่ได้จากการวิเคราะห์ ถูกนำมาผสมผสานให้เป็นในรูปแบบของการบรรยาย
5. ตรวจสอบความตรงของข้อมูล เป็นการตรวจสอบความตรงกับผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งผู้วิจัยนำผลการศึกษาที่ได้ไปให้มารดาผู้ให้ข้อมูลยืนยันความตรงของเนื้อหา โดยอ่านให้ฟังเพื่อพิสูจน์ข้อสรุปที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นว่าเป็นจริง เพื่อให้ได้ข้อสรุปสุดท้ายที่มีความสมบูรณ์และเป็นข้อค้นพบเกี่ยวกับภาวะเศร้าโศกที่ได้จากประสบการณ์ของมารดาผู้ให้ข้อมูลอย่างแท้จริง ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยไม่สามารถพิสูจน์ข้อค้นพบที่ได้กับมารดาผู้ให้ข้อมูลทุกรายได้ เพราะมารดาบางรายได้กลับไปบ้านที่ต่างจังหวัด

การหาความตรงตามเนื้อหา

ได้มีการทดสอบความตรงตามเนื้อหาโดยใช้เกณฑ์ 3 วิธีร่วมกัน คือ ความน่าเชื่อถือ (credibility) โดยข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปสนทนา ถูกนำกลับไปให้มารดาผู้เข้าร่วมการวิจัยอ่าน และยืนยันอีกครั้งหนึ่ง ความเข้ากันได้ (fittingness) โดยให้มารดาผู้เข้าร่วมการวิจัย 2 คน ได้อ่านผลการศึกษาประสบการณ์ภาวะเศร้าโศกของมารดาที่มีทารกตายในครรภ์ที่ได้บรรยายออกมาและยืนยันว่าเข้าได้กับประสบการณ์ของตนเอง ความสามารถตรวจสอบได้ (auditability) ตรวจสอบโดยการให้ตัวอย่างประกอบในแต่ละหัวข้อที่ได้จัดหมวดหมู่ไว้

นอกจากนี้ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลตลอดกระบวนการวิจัย เพื่อสร้างความเชื่อถือให้กับผลการวิจัย โดยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (triangulation) ดังนี้ (สุภางค์ จันทวานิชย์, 2540, หน้า 34) ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ต่างกัน (data triangulation) ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน (methodological triangulation) ประกอบด้วย การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การศึกษาจากแฟ้มประวัติ เป็นต้น และผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลที่ค้นพบโดยการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ที่สำคัญข้อมูลและรหัสจะได้รับการตรวจสอบจากระเบียบวิธีวิจัย ที่มีลักษณะเป็นการเปรียบเทียบตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการสะสมข้อมูล